

Dagboek van een getuige Vanuit België

(Roberto J. PAYRO voor *La Nación*)

Onze correspondent in Brussel, D. Roberto J. Payró, heeft ons zijn briefwisseling vanuit deze hoofdstad gestuurd, die we vanaf vandaag zullen publiceren. Het gaat hier over een dagboek dat nauwkeurig werd bijgehouden vanaf 26 juli, het eerste deel loopt tot 4 augustus. Het lijkt ons niet nodig om het belang van deze correspondentie te benadrukken, geschreven door een ooggetuige van de feiten, die, daarenboven, een schrijver die goed gekend is bij en geapprecieerd wordt door de lezers van deze krant.

Brussel, zondag 26 juli (1914)

Het is 11 uur 's avonds en ik kom terug van het centrum, van de binnenstad of van “*de laagstad*” zoals men het hier noemt. Alles straalde een ordinaire kalmte uit, kleinburgerij en arbeiders op hun zondags, de arm om hun wederhelft, liepen rustig de lanen af, zonder enige commentaar op de huidige situatie te geven. Zonder zich zelfs te haasten om de nieuwste edities van de kranten te kopen en te vergelijken. Kranten die toch gevuld zijn met alarmerende berichten. Opmerkelijk is dit echter niet, want dit is een volk dat zich niet laat opjagen, een volk dat niet overkookt bij de eerste tekenen van opwinding, en een conflict tussen Oostenrijk en

Servië lijkt hen ver van het bed. Het laat zij die de Europese verwickelingen, en belangconflicten die hier door geprovoceerd kunnen worden, niet kennen onverschillig.

We dalen af richting centrum met mijnheer Georges Hostelet, en we wandelen langs de lanen, langs het Beursplein en de Brouckère. Dit zijn allen punten waren men samenkomt, de onderbuik van de stad, waar men vaak een emotionele reactie voelt op zelfs de kleinste onrust. Ook hier bewoog er niets buiten het normale ritme. Men hoorde geen stem zich verheffen boven een ander, geen opgewonden commentaar. Niet het minste symptoom van nervositeit konden we bespeuren.

– *Het lijkt er op dat wij de enige zijn die ons bewust zijn van wat er gaan die is ... of misschien overdrijven we* – zei Hostelet.

– *Echter, de situatie is duidelijk kritiek, erger dan de Agadir-crisis, en België is veroordeeld om mee te spelen, of het wil of niet.*

– *Ja, de voortekenen konden niet slechter zijn.*

Maar we waren niet de enige die zich zorgen maakten, zoals dadelijk zou blijken : ondanks dat het zondag was (en hier werkt op zondag niet eens de post) waren alle administratieve diensten druk in de weer. De eerste minister,

M de Broqueville, had zijn kantoor gedurende de hele dag niet verlaten. Alle verlofbrieven van soldaten en officieren werden ingetrokken. De bevelvoerders van de legereenheden hadden hun bevelen en instructies voor een semi-mobilisatie ontvangen, of zouden die ontvangen. Het splitsen van de verschillende eenheden, het opvorderen van paarden, het voorbereiden van de rantsoenen, enz.

We wisten ook dat, indien de situatie niet verbeterde, men het vredescontingent zou versterken met de klassen van 1912, 1911 en 1910 en dat het Belgisch leger zo tot een sterkte van honderdduizend zou worden opgetrokken. De regering liet informeel aan de dagbladen weten dat: *“Ondanks het feit dat het leger opgetrokken is tot een effectief van honderdduizend man, betekent dit geenszins dat de oorlog onafwendbaar is. Het gaat hier over een noodzakelijke maatregel die, ver van de bevolking te moeten ontrusten, het vertrouwen moet bevestigen dat België de gebeurtenissen observeert en haar plicht zal vervullen.”*

De telegraaf van de minister van buitenlandse zaken staat onderwijl niet stil. Met al dit gaande, gaan de mensen iets na tien terug huiswaarts, op de rustige manier die men gewoon is. Een uur later, wanneer de theaterstukken afgelopen zijn, zal er nog wat beweging zijn. Daarna zal men in de laagstad slechts de gewoonlijke nachtbrakers terugvinden, en enkele van de ontelbare buitenlanders die deze dagen Brussel komen

bezoeken, terwijl ze met hun uitgebreide, vermoeiende theorieën en hun uitgebluste gezichten de openbare monumenten, musea, straten en eetgelegenheden vullen.

Langs mijn kant ga ik huiswaarts met een angst die de menigte nog niet besmet heeft, zoals ik me niet heb laten besmetten met hun zachte zorgeloosheid.

Als de oorlog uitbreekt, en na de onvermijdelijke angsten, na de tekorten en nadat de ellende heeft geregeerd, kan niemand zeggen of België nog zal bestaan. Wie weet zal België gemoedelijk door Duitsland wordt opgeslokt, of ontleed en opgebroken, nadat ze eens te meer als slagveld heeft gediend.

Roberto J. Payró

Copyright, 2014 : Nathaniel BOVIN, voor de Nederlandstalige vertaling

PAYRO ; « *Desde Bélgica. Diario de un testigo (1)* », in LA NACION ; 08/09/1914.